Pavel Štěpán (Praha)

KE ZMĚNÁM ČESKÝCH OIKONYM V LETECH 1996–2017

CHANGES OF CZECH OIKONYMS IN THE YEARS 1996 TO 2017
The article analyses the official changes of the names of municipalities and their parts in the years 1996–2017. 59 changes were recorded; an absolute majority of these changes involve minor formal alterations of the existing names, consisting of minor phonological changes (mostly changes in the vowel quantity), adding a distinctive attribute (or its deletion), etc. Most of the changes, which are made without any opinion of onomasticians or other linguists, are unproblematic from the onomastic point of view. However, some of them (mostly those based on a folk etymology of the name) are disputable, or even entirely unsuitable. Special attention is paid to an exceptional case of changing the place name *Táborská* to *Vlastislav*. This is the only case of a change of an oikonym to a form that has no relationship to the original name. Before 2016, the toponym *Táborská* belonged to a part of the municipality of Hazlov in the westernmost part of Bohemia. This locality (originally *Seichenreuth*) obtained its Czech name after the World War II, when a majority of the original German names were changed after the displacement of German inhabitants from Sudetenland. In the late 1940s, the local representatives tried to enforce the name *Vlastislav* for the given village; the motivation of this name was political: it was to express relations to the homeland – "*vlast*". This name was not approved by the toponymical committee, and the village finally got a new name *Táborská* in 1961. However, the name *Vlastislav* was not forgotten in the locality: in 2016, the local authority decided to rename *Táborská* to *Vlastislav* and this change came into effect immediately.

Keywords
toponyms, oikonyms, changes of oikonyms, renaming, *Táborská*, *Vlastislav*

Klíčová slova
toponyma, oikonyma, změna oikonym, přejmenování, *Táborská*, *Vlastislav*

1. Úvod

Zákon o obcích (č. 128/2000 Sb., naposledy novelizovaný k 1. 1. 2015) stanoví, že „[k]ždá obec má svůj název; ke změně názvu obce dává souhlas Ministerstvo vnitra na návrh obce. […] Názvy mají též části obce. Názvy částí obce jsou zpravidla převzaty z názvu zaniklých obcí, osad nebo z názvů historicky vzniklých území, na nichž se tyto části obce nacházejí. […] Obci přísluší rozhodovat o názvech částí obce, ulic a jiných veřejných prostranství." Zásady, které by jednotlivé názvy měly splňovat, zákon nespecifikuje. Uvádí pouze, že dané názvy „se uvádějí vždy v českém jazyce",[1] ulice a další veřejná prostranství „se nepojmenovávají shodnými názvy a ani podle jmen žijících osobností veřejného života".

[1] Speciální ustanovení zákona se týká obcí obývaných národnostními menšinami; tato problematika však není předmětem příspěvku.

V tomto příspěvku se zaměříme na změny názvů obcí a jejich částí v letech 1996–2017 zaznamenané v Územně identifikačním registru základních sídelních jednotek (1996–2013) a v Přehledech změn v územní organizaci, v názvech obcí a jejich částí (2007–2017), publikovaných Ministerstvem vnitra ČR (oba zdroje se časově překrývají; jejich časovým ohraničením je dáno i vymezení našeho materiálu). Z těchto zdrojů vycházíme a dále na ně zpravidla neodkazujeme. Pozornost věnujeme pouze změnám názvů obcí a jejich částí, nikoliv názvům nově vytvořených obcí a jejich částí. Stranou ponecháváme změny názvů městských částí a městských obvodů, které se týkají hlavního města Prahy a statutárních měst (např. městská část *Praha-Radotín* dostala nový název *Praha 16*).[2] Podáme přehled jednotlivých druhů změn; v závěru stati pak budeme věnovat podrobnější pozornost jednomu konkrétnímu případu změny názvu části obce, který se ostatním případům vymyká.

2. Druhy změn oikonym

V analyzovaném materiálu je zaznamenáno 59 změn oikonym – názvů obcí a částí obcí. Zabýváme se názvy obcí i jejich částí, přičemž oba druhy jmen samostatně nevydělujeme. Vzhledem k tomu, že názvy částí obcí jsou nejčastěji tvořeny pojmenováními vsí a osad, jde totiž o názvy obdobného charakteru jako jména samostatných obcí; na výjimečně se vyskytující odlišnosti explicitně upozorňujeme.[3]

Nejčastěji se setkáváme s formálními úpravami jmen, jako je změna vokalické kvantity, změna *ť* na *t* nebo naopak, změna pravopisu, vynechání názvu obce v názvu části obce, přidání rozlišujícího přívlastku nebo naopak jeho vynechání apod. Se změnou oikonyma na název, který s původním jménem nijak nesouvisí, se setkáváme zcela ojediněle.

Změny vycházejí nejčastěji z návrhů obcí; změny názvů obcí navržené obecním zastupitelstvem schvaluje ministerstvo vnitra, změny názvů částí obcí bere ministerstvo vnitra pouze na vědomí, pravomoc rozhodnout o nich má zastupitelstvo dané obce. V některých případech došlo k úřední změně názvu obce na základě výsledků kontrol statistických lexikonů a dalších registrů, které mohou obsahovat chybné údaje, jež je třeba opravit. V důsledku kontrol byla tedy např. obec nesoucí oficiální pojmenování *Želívsko* přejmenována v roce 1999 na *Želivsko* (viz níže 2.1). Územně identifikační registr základních sídelních jednotek (1996–2013) k tomu uvádí: „Obec se dříve (ještě v roce 1990) nazývala Želívsko, ve Statistickém lexikonu obcí 1992 je však uvedeno Želivsko a tuto podobu používá obec, okresní úřad i ČSÚ ve svém číselníku ZÚJ (základních územních jednotek).“

---

[2] Nezabýváme se ani změnami názvů částí obce dělených do několika městských částí nebo městských obvodů; např. název *Holešovice (část)* byl změněn na *Holešovice (Praha 1)*.

[3] Pokud je přejmenována obec a zároveň i její stejnojmenná část, pak tuto změnu považujeme za jednu změnu (třebaže z administrativního hlediska jde o změny dvě) a na tuto skutečnost neupozorňujeme.

2.1 Změna kvantity

Se změnou kvantity se setkáváme u patnácti přejmenování obcí nebo jejich částí. V osmi případech byl krátký vokál změněn na dlouhý (*Čimice* > *Čímice*, *Čmeliny* > *Čmelíny*, *Drvalovice* > *Drválovice*, *Přivětice* > *Přívětice*, *Řikovice* > *Říkovice*, *Vlčetinec* > *Vlčetínec*, *Žitková* > *Žítková*; *Pikarec* > *Pikárec*), v sedmi pak dlouhý na krátký (*Čívice* > *Čivice*, *Chlístov* > *Chlistov*, *Límuzy* > *Limuzy*, *Lítkovice* > *Litkovice*, *Samotíšky* > *Samotišky*, *Želívsko* > *Želivsko*; *Markéta* > *Marketa*[4]). V naprosté většině případů se tedy změna kvantity týká samohlásky *i/í*.

2.2 Změna *ť* > *t* a *t* > *ť*

Uprostřed jména se hláska *ť* ve dvou případech mění na *t* (*Hradišťko* > *Hradištko*, *Chmelišťná* > *Chmelištná*), na konci jména se pak v jednom případě *t* mění na *ť* (*Lahošt* > *Lahošť*).

2.3 Kombinace změny kvantity a změny konsonantu

V jednom případě se vyskytuje kombinace změny kvantity se změnou konsonantu (v tomto případě jde o změnu *š* > *s*): oikonymum *Číštěves* bylo změněno na *Čistěves*.

2.4 Pravopisné úpravy

2.4.1 Velká písmena

Ve sledovaném období došlo ke dvěma změnám týkajícím se psaní velkých písmen v úředních podobách oikonym s cílem, aby oficiální podoba daných jmen odpovídala Pravidlům českého pravopisu. V roce 2013 došlo k pravopisné změně dlouhodobě kritizované oficiální podoby *Kostelec nad Černými Lesy* (srov. např. Boháč, 2009, s. 180) na *Kostelec nad Černými lesy*. Dále byla v roce 2004 nevhodná pravopisná podoba *Severní terasa* (Ústí nad Labem) upravena na formu *Severní Terasa*.

2.4.2 Změna *y* > *i*

V roce 2004 byla na základě rozhodnutí obecního zastupitelstva obce Třebotov (okres Praha-západ) část obce *Solopysky* přejmenována na *Solopisky*, a to i přesto, že v Čechách se nacházejí čtyři další obce (případně části obcí) nesoucí pojmeno-

---

[4] Podle dostupných statistických lexikonů se tato ves, která je částí obce Písečné na Dačicku, oficiálně vždy nazývala *Marketa*, nikoliv *Markéta*. Zřejmě se tedy jednalo o opravu názvu chybně uvedeného v Územně identifikačním registru základních sídelních jednotek.

vání *Solopysky*[5] a že podoba *Solopysky* je zahrnuta v rozšířené verzi tzv. vyjmenovaných slov v Pravidlech českého pravopisu (2011, s. 13); více k pravopisné úpravě tohoto oikonyma viz Štěpán, 2014.

2.5 Změna zakončení jména

Ojedinělá je změna zakončení jména. V roce 2002 byla na základě rozhodnutí obecního zastupitelstva část obce Kamenice (okres Praha-východ) nazývaná *Ládvec* přejmenována na *Ládeves*, a to s údajným cílem „upřesnit název, užívaný v různých variantách (Ládeves, Ládevec, Ládvec, kdysi i Ládves)“ (viz Územně identifikační registr základních sídelních jednotek, 1996–2013). V tomto případě šlo patrně o příklon k převládajícímu místnímu úzu, který však upřednostňuje podobu nepůvodní, vzniklou na základě lidové etymologie. Původní podoba *Ládvec* vznikla jako deminutivum názvu *Ládvý* (později pozměněného na *Ládví*), který patří sousední vsi. Podle A. Profouse (1949, s. 477) vychází jméno *Ládvý* ze staročeského podstatného jména *ledvie* ‚ledvina‘, k němuž se připojila adjektivní přípona *-ý* (původní skloňování bylo *do Ládvého*, *v Ládvém*). Zakončení *-ec* v oikonymu *Ládvec* je tedy pravidelně užitá deminutivní přípona. Lidovou etymologií se však zakončení *-vec* připodobnilo k apelativu *ves*. Již A. Profous (1949, s. 477) uvádí u tohoto místního jména jeho lidové podoby *Ládeves* a *Ládevec*).

2.6 Připojení přívlastku

2.6.1 Distinktivní přívlastek

V případě existence více stejnojmenných obcí (nebo částí obcí) je vhodným způsobem jejich rozlišení připojení distinktivního přívlastku. V analyzovaném materiálu se ve většině případů k danému oikonymu připojuje přívlastek neshodný ve formě předložkového pádu vyjadřující relativní polohu dané obce: dvě obce nesoucí název *Suchohrdly* nacházející se v okrese Znojmo byly přejmenovány na *Suchohrdly u Miroslavi* a *Suchohrdly u Znojma*; se specifikací pomocí oikonyma

[5] Etymologie tohoto oikonyma není zcela jasná. A. Profous – J. Svoboda (1957, s. 135) je vykládá jako posměšné jméno („ves solopysků, t. lidí, kteří si solili jen pysky“), které je „dobře pochopitelné v zemi, kam bylo třeba ve všech dobách sůl dovážeti z ciziny, byla tedy poměrně drahá a bylo jí třeba užívati jen velmi šetrně“. Profous a Svoboda vyvracejí výklad ze sousloví *solné písky*. Není nikterak překvapivé, že v historických dokladech u všech dotčených obcí pravopis kolísá mezi *-y-* a *-i-*. Na konci 19. století byla úřední podoba tohoto jména ve všech případech ustálena v podobě *Solopisky* (Kotyška, 1895, s. 1334–1335). Statistický lexikon obcí v Čechách (1923) uvádí u všech daných obcí podoby *Solopysky* (ovšem s dodatkem „dříve *Solopisky*“). K variantě *Solopysky* se přiklání i A. Chytil (1930). Podle *Retrospektivního lexikonu obcí Československé socialistické republiky 1850–1970* (1978) platila podoba *Solopisky* ve všech případech do roku 1910, kdy došlo ke společné změně na *Solopysky* (viz Štěpán, 2014).

se setkáváme i v názvech *Milovice u Hořic* (dříve *Milovice*) a *Lhota u Vsetína* (dříve *Lhota*). Oronyma (jména pohoří i jednotlivých hor) se vyskytují v nových pojmenováních *Martinice v Krkonoších* (dříve *Martinice*), *Čistá v Krkonoších* (dříve *Čistá*) a *Loučná pod Klínovcem* (dříve *Loučná*). S choronymem (názvem území) se setkáváme v pojmenování *Příbram na Moravě* (dříve *Příbram*).

V jediném případě se k oikonymu nově připojuje distinktivní přívlastek shodný: *Rosička* (část obce Jarošov nad Nežárkou na Jindřichohradecku) dostala kvůli duplicitě (v Česku i v rámci daného okresu) nové jméno *Pejdlova Rosička*. Jak uvádí P. Koblasa (2008), nově připojený přívlastek připomíná Matěje Pejdla, který je prvním doloženým majitelem nejvýznamnější místní usedlosti. Inspirací k připojení tohoto přívlastku byla patrně analogie s pojmenováním blízké vsi *Hadravova Rosička*.

2.6.2 Nedistinktivní přívlastek

S připojením přívlastku nedistinktivního se setkáváme v jediném případě: *Kateřina*, část obce Šebrov-Kateřina (okr. Blansko) byla přejmenována na *Svatou Kateřinu*. Jde o navrácení původního jména, které platilo do roku 1950 (viz Retrospektivní lexikon obcí ČSSR 1850–1970, 1978, s. 228), kdy byl přívlastek *Svatá* z politických důvodů odstraněn. Do názvu obce *Šebrov-Kateřina* (tato obec vznikla sloučením dvou do té doby samostatných obcí v roce 1961) však přívlastek *Svatá* doplněn nebyl (důvodem mohla být přílišná délka výsledné podoby).

2.7 Odstranění přívlastku

Zatímco motivace k doplnění distinktivního přívlastku k duplicitnímu oikonymu je zcela zřetelná, případy, kdy je takový přívlastek naopak odstraňován, se mohou jevit z tohoto hlediska jako poněkud nejasné, přesto se však vyskytují. Většinou jde patrně o snahu vrátit se k dřívějšímu názvu; vzhledem k tomu, že rozlišující přívlastky byly často připojovány v období komunismu, snaha o jejich odstranění může být někdy vnímána i jako pokus o jisté vyrovnání se s minulostí. V případech jako *Staré Město u Uherského Hradiště* mohlo jít i o snahu zkrátit příliš dlouhé pojmenování.

Boršice u Buchlovic byly roku 1996 přejmenovány na *Boršice*,[6] *Staré Město u Uherského Hradiště* se v témže roce změnilo na *Staré Město*,[7] *Knínice u Boskovic*

---

[6] Tato obec leží v okrese Uherské Hradiště, kde se nachází rovněž obec *Boršice u Blatnice*; u jejího názvu byl distinktivní přívlastek zachován. Na webových stránkách obce *Boršice* (Boršice. Oficiální stránky obce. Historie [online]) se uvádí, že změna názvu obce byla provedena na návrh obecního zastupitelstva, „když byl položen důraz na odlišení obou obcí spíše poštovními směrovacími čísly“. Název *Boršice u Buchlovic* platil od roku 1960, do té doby se obec nazývala *Boršice*. Změnu z roku 1996 lze tedy chápat jako návrat ke staršímu stavu.

[7] Do roku 1950 platil název *Staré Město*, od roku 1950 pak *Staré Město u Uherského Hradiště*;

byly v roce 2015 přejmenovány na *Knínice*. V jednom případě došlo k odstranění přívlastku shodného: obec *Horní Pohleď* byla v roce 2004 přejmenována na *Pohleď*.[8]

2.8 Změna přívlastku

V jediném případě došlo k nahrazení distinktivního přívlastku přívlastkem jiným, který však má obdobnou lokalizační funkci jako přívlastek původní. *Zásada u Rašovic* (část obce Kadaň) byla roku 2009 přejmenována na *Zásadu u Kadaně*. Tím, že byl v přívlastku název malé a nepříliš známé obce nahrazen názvem většího a všeobecně známého města, byla lokalizační, orientační funkce přívlastku nepochybně posílena.

2.9 Specifikace pomocí sídla bývalého okresu

V roce 2007 došlo v souvislosti s přesunem obce *Březina* z okresu Blansko do okresu Brno-venkov k úpravě názvu této obce. Nový název zněl *Březina (dříve okres Blansko)*. Cílem této změny bylo zabránit tomu, aby se v okrese Brno-venkov nacházely dvě obce se shodným názvem. Druhá obec s názvem *Březina*, která se v tomto okrese nacházela, zároveň dostala název *Březina (dříve okres Tišnov)*. Tato specifikace názvu dokonce odkazuje k bývalém soudnímu okresu, který byl zrušen již v roce 1960.

Je třeba konstatovat, že podobné uvádění specifikace názvu obce v závorce je zcela nevhodné a nepraktické; jistě by bylo možné vytvořit jiný, ústrojnější a obvyklejší přívlastek, např. pomocí předložkového pádu (např. *Březina u Tišnova* × *Březina u Brna* apod.). Není proto nikterak překvapivé, že obě obce byly roku 2016 opět přejmenovány. Přestože bychom očekávali, že specifikace v závorce bude nahrazena např. předložkovými distinktivními přívlastky, závorky byly odstraněny bez náhrady a obě obce nesou opět jen pojmenování *Březina*, které je tedy v rámci okresu Brno-venkov duplicitní.

---

tento rozšířený název byl užíván i po roce 1955, kdy se původní obec stala částí města Uherské Hradiště. Od roku 1971 byl lokalizující přívlastek opět vypuštěn; znovu zaveden byl v roce 1990, kdy se Staré Město vyčlenilo jako samostatná obec (viz Retrospektivní lexikon obcí ČSSR 1850–1970, 1978, s. 498; Hosák–Šrámek 1980, s. 55–56; Staré Město. Oficiální stránky. Z historie města. [online]). Opětovné odstranění přívlastku lze tedy interpretovat i jako jakousi snahu vyjádřit „nezávislost“ na sousedním Uherském Hradišti, jehož součástí obec dříve byla.

8 Na webových stránkách obce (Obec Pohleď. Oficiální web. Historie obce Pohleď [online]) se uvádí: „Roku 1950 byl na základě nařízení ministerstva vnitra změněn původní název Pohleď na nový – Horní Pohleď.“ K tomu dodejme, že tato změna byla vyvolána patrně snahou odlišit jméno obce od velmi podobného názvu obce *Pohled*, nacházející se v témže okrese (Havlíčkův Brod). Návrat k původnímu názvu *Pohleď* komentují webové stránky obce následovně: „Poslední komunistický výstřelek byl zrušen 1. ledna 2004, kdy obec získala zpět svůj starý název – Pohleď.“

Specifikace pomocí bývalého soudního okresu uváděná v závorce se vyskytovala i u dvou obcí v okresu Domažlice, a to *Mezholezy (dříve okres Domažlice)*[9] a *Mezholezy (dříve okres Horšovský Týn*).[10] Rovněž u těchto obcí byla specifikace uvedená v závorce v témže roce (2016) z názvů odstraněna a obce mají od té doby název *Mezholezy*, který je v rámci okresu Domažlice opět duplicitní.

2.10 Vynechání názvu obce v pojmenování části obce

Názvy některých částí obce obsahovaly i název dané obce; např. názvy částí obcí *Kly-Záboří*, *Trutnov-Vnitřní Město* zahrnovaly název obce (města) *Kly*, *Trutnov*. Název obce byl z názvu části obce odstraněn patrně proto, že šlo o jev nesystémový a dané názvy byly zavádějící; mohly by být zaměňovány s pojmenováními jako *Frýdek-Místek*, *Rájec-Jestřebí*, která vznikla spojením názvů dvou dříve samostatných obcí (srov. níže 2.11). Ve sledovaném období došlo proto k následujícím změnám: *Konojedy-Klíče > Klíče*, *Kly-Dolní Vinice > Dolní Vinice*; *Kly-Hoření Vinice > Hoření Vinice*, *Kly-obec > Kly*, *Kly-Krauzovna > Krauzovna*, *Kly-Lom > Lom*, *Kly-Větrušice > Větrušice*, *Kly-Záboří > Záboří*. Specifické případy představují názvy centrálních částí měst obsahující apelativum *město*: *Trutnov-Vnitřní Město > Vnitřní Město*, *Moravská Třebová-Město > Město*, *Svitavy-Město > Město*.

2.11 Spojení dvou jmen odrážející sloučení obcí

Vznik nového pojmenování typu *Frýdek-Místek*, *Rájec-Jestřebí* v případě sloučených obcí je v daném období doložen ve dvou případech: *Krty-Hradec* (dříve *Krty*) a *Zlatníky-Hodkovice* (dříve *Zlatníky*).

2.12 Změna na jméno nijak nesouvisející se jménem původním

Ve všech dosud uváděných případech vychází nový název obce nebo její části z názvu původního, je její určitou modifikací, upravenou verzí. Zavedení nového názvu, který s názvem původním nijak nesouvisí, je zcela ojedinělé. V analyzovaném materiálu je doloženo jen u jedné části obce. Tento případ si zasluhuje podrobnější pozornost.

S účinností k 21. 12. 2016 byla část obce Hazlov (okres Cheb) s názvem *Táborská* rozhodnutím obecního zastupitelstva přejmenována na *Vlastislav*. V místním

---

9 Zde je nepochybně míněn bývalý soudní okres Domažlice (existující do roku 1960).

10 Tato pojmenování se specifikací bývalého soudního okresu v závorce platila nejméně od poloviny 80. let; v této podobě jsou zachycena již v Zeměpisném lexikonu ČR. Obce a sídla (1991, s. 565), který zaznamenává stav k polovině 80. let. Retrospektivní lexikon obcí ČSSR 1850–1970 (1978) mapující stav do roku 1970 uvádí však pro obě obce jen název *Mezholezy*.

tisku (Všetečka, 2016, s. 1) se k záměru přejmenovat tuto část obce uvádí: „Osada dostala své jméno [*Táborská*] na konci minulého století, kdy před tím byl mnoho let vžitý název Vlastislav.[11] Na obecní úřad dorazila žádost podepsána mnoha obyvateli této osady, aby Obecní úřad v Hazlově zvážil zavedení původního názvu.“ V článku je citováno i vyjádření místostarosty obce Hazlov J. Čapka: „Hlavním důvodem jsou komplikace s doručováním, či spíše nedoručováním poštovních zásilek, které končí v ulicích jménem Táborská, ale v Aši, či Františkových Lázních. Doručovací poštou pro Hazlov je ašská pošta. […] Problémy začaly od chvíle, kdy poštovní zásilky přestala doručovat místní pošta. Nemáme zatím představu o dalším legislativním postupu ve vztahu k požadavku občanů na přejmenování Táborské. Budeme muset vše řešit podle zákonných norem.“ (Všetečka, 2016, s. 1). V článku je dále citován „znalec historie Hazlovska“ Jan Katina: „Až do roku 1945 měla obec název Seichenreuth. Patrně již v roce 1945, nejpozději v roce 1946, byla obec přejmenována na Vlastislav. V té době byla obec samostatnou obcí a měla svou samosprávu. Z jakého důvodu získala obec právě toto jméno, se zatím nepodařilo zjistit. Ze statistických ročenek se dá pouze zjistit název a rok změny. Tento název vydržel do konce roku 1956. Od 1. ledna 1957 se obec oficiálně nazývá Táborská. Patrně byl tento název ovlivněn tím, že většina dosídlenců pocházela z jižních Čech a to z okolí Tábora. Tabule, pravděpodobně ‚domácí‘ výroby s názvem Vlastislav, byly v obci vidět ještě řadu let po roce 1957. Byl to asi i důvod, proč i později se používaly mezi lidmi názvy Vlastislav a Táborská.“ (Všetečka, 2016, s. 3). Dále je zde uvedena následující domněnka: „Jedna z verzí, proč byla osada pojmenována Vlastislav, je, že zřejmě podle názvu potoka, který regionem protéká a jmenuje se Vlastislavský.“ (Všetečka, 2016, s. 3).

Údaje uváděné znalcem místní historie jsou pozoruhodné, ovšem značně nepřesné. Jak vyplývá ze zeměpisných lexikonů a další literatury, daná část obce (dříve samostatná obec) před rokem 2016 pojmenování *Vlastislav* nikdy oficiálně nenesla. Podle Retrospektivního lexikonu obcí ČSSR 1850–1970 (1978, s. 471–472; 533) tehdejší obec oficiálně nesla do roku 1950 německé jméno *Seichenreuth*, od roku 1961 pak platilo pojmenování *Táborská*. Je pozoruhodné, že pro mezidobí 1950–1961 není žádné pojmenování uvedeno. Můžeme se domnívat, že v tomto období (a zřejmě již před rokem 1950[12]) byl v praxi užíván název *Vlastislav*, který však nikdy nebyl oficiálně schválen. Všechny změny německých jmen totiž v poválečném období schvalovala Místopisná komise České akademie věd a umění (srov. Matúšová, 2015, s. 152), která dbala na dodržování jasně daných zásad, nově zaváděná jména např. neměla „budit dojem starobylosti“ (Matúšová, 2015, s. 166). Podle P. Burdové (1972, s. 214) byl název *Vlastislav* motivován snahou vyjádřit

[11] Tato informace je poněkud zavádějící – viz níže.
[12] Podle P. Rájkové (2005) bylo pojmenování *Vlastislav* pro *Seichenreuth* užíváno již v roce 1947.

„zásluhy o splnění dodávek“ (patrně šlo o „slávu vlasti“).[13] Šlo tedy o politicky motivované, „budovatelské“ pojmenování,[14] které mohlo být volně inspirováno starými místními jmény typu *Boleslav* (existuje i obec *Vlastislav*, a to na starém sídelním území nedaleko Lovosic, poprvé zmiňovaná již v Kosmově kronice).[15] Podle P. Burdové tento název nebyl Místopisnou komisí schválen, protože „místní jména nemohla být k podobnému vyjádření prostředkem“. Při zamítnutí navrhovaného názvu však mohla sehrávat významnou roli i skutečnost, že nově zaváděná místní jména podle tehdy uplatňovaných zásad měla odpovídat produktivním typům místních jmen užívaným v dané době, nemělo docházet k „oživování“ typů starých a již zcela neproduktivních. Mezi takové neproduktivní typy nepochybně patřila i místní jména typu *Boleslav*, *Vlastislav*, utvořená sufixem *-jь* z osobních jmen *Boleslav*, *Vlastislav*.

Podle P. Burdové (1972, s. 213–214) spory o pojmenování původní obce *Seichenreuth* trvaly dlouhou dobu a při stanovení nového jména se vystřídalo mnoho různých návrhů. Autorka k tomu uvádí: „Něm. název se traduje s různými obměnami od 14. stol. První jeho člen není zcela jasný, druhý znamená kopaninu, mýtinu. Podle toho vyšel návrh na Kopaniny nebo Klučeniny. MNV tento návrh zamítl a zároveň i návrh ONV na Mokřiny, který by vystihoval charakter půdy v okolí.“ MNV i nadále trval na názvu *Vlastislav*, nakonec však „po dlouhém jednání a dalších návrzích na Výška, Výškov nebo Výšina byl povolen název Táborská, který vyjadřoval, že osadníci přišli převážně z Táborska“ (Burdová, 1972, s. 214).

O tom, že oficiálně nikdy (až do roku 2016) neschválený název *Vlastislav* nebyl v daném místě zapomenut, svědčí nejen požadavek místních obyvatel na jeho „navrácení“, ale i pojmenování zdejšího potoka, který nesl dávno před rokem 2016[16] název *Vlastislavský potok*, přestože ves se oficiálně nenazývala *Vlastislav*.[17]

Výše citovaný článek z místního tisku byl publikován 7. 9. 2016. Přestože představitelé obce tehdy ještě neměli „představu o dalším legislativním postupu ve vztahu k požadavku občanů na přejmenování Táborské“ (viz výše), vyřídili vše velmi rychle. Vzhledem k tomu, že změny názvů obcí jsou podle platného zákona o obcích v kompetenci zastupitelstva dané obce, stačilo změnu pouze oznámit ministerstvu vnitra. Změna nabyla účinnosti dokonce ještě v roce 2016, a to 21. 12.

---

[13] Dodávky měly být plněny zřejmě místním jednotným zemědělským družstvem, které (minimálně v letech 1950–1960) neslo název *Vlastislav* (viz Rájková, 2005).

[14] Jak vyplývá z výše citovaného článku z místního tisku, toto pozadí názvu *Vlastislav* již bylo v dané lokalitě zapomenuto.

[15] O neúspěšné snaze dát původní obci *Seichenreuth* jméno *Vlastislav* se zmiňuje i J. David (2011, s. 111), který vychází ze stati P. Burdové (1972).

[16] Nařízení vlády č. 71/2003 sb. [online]; David–Soukup 2010, s. 206.

[17] Z toho může pramenit i výše citovaná (byť zcela mylná) domněnka, že ves *Vlastislav* mohla být pojmenována podle *Vlastislavského potoka*.

Obrázek 1: Někdejší *Táborská* již s novým označením (foto autor)

Přejmenování části obce *Táborská* na *Vlastislav* představuje tedy poněkud paradoxní až kuriózní případ, kdy název neúspěšně prosazovaný místními představiteli byl nakonec úředně zaveden až po téměř sedmdesáti letech od doby, kdy bylo jméno poprvé navrhováno. Zatímco v poválečných letech platila pro přejmenování obcí (a jejich částí) jasně daná a poměrně přísná pravidla, v současné době je změna názvů částí obcí plně v kompetenci daných obcí. Rovněž o přejmenování obcí samotných do značné míry rozhoduje obecní zastupitelstvo; ministerstvo vnitra tyto změny sice schvaluje, ale pokud nejsou v rozporu se zákonem (který obcím poskytuje značnou volnost), pak proti nim zpravidla nic nenamítá.

3. Závěr

Jak již bylo řečeno v úvodu, v naprosté většině případů se setkáváme pouze s dílčími, zpravidla formálními změnami jmen obcí a jejich částí. K vhodnosti jednotlivých změn z jazykového a úžeji onomastického hlediska (mimo jiné i z hlediska plnění onymických funkcí jednotlivých pojmenování, zvláště pak funkce diferenciační) se zpravidla nikdo nevyjadřuje, stanoviska onomastiků ani jiných lingvistů nejsou vyžadována.

Přesto však ve většině případů nelze mít z onomastického hlediska k provedeným změnám závažnější výhrady. Nejčastěji jde o změny na základě místního úzu, většinou pak o neproblematické změny kvantity, případně jiné hláskové změny.

Jako poněkud sporná se jeví změna názvu *Ládvec* na podobu *Ládeves*, běžnou v místním úzu, která však vznikla na základě mylné lidové etymologie.

Z hlediska diferenciační funkce jednotlivých oikonym lze jednoznačně pozitivně hodnotit připojení distinktivních přívlastků. Naopak jejich odstraňování se

z tohoto hlediska jeví jako nevýhodné, a to zvláště tehdy, pokud se obce s duplicitním názvem nacházejí v rámci jednoho okresu. Rušení těchto přívlastků má obvykle ideologické pozadí; jde o snahu odstranit součást názvu, která byla zavedena v období komunismu, a to bez ohledu na to, zda je užívání distinktivního určení z komunikačního hlediska výhodné.

Jako zcela neopodstatněná se jeví pravopisná změna názvu části obce *Solopysky* na *Solopisky*, opět vycházející z mylné lidové etymologie. Ocenit je naopak zapotřebí pravopisnou úpravu jmen *Kostelec nad Černými Lesy* a *Severní terasa* na *Kostelec nad Černými lesy* a *Severní Terasa*, čímž se tato pojmenování po dlouhé době dostala do souladu s Pravidly českého pravopisu.

Za naprosto nevhodnou je třeba považovat změnu názvu části obce *Táborská* na *Vlastislav*. Tato změna byla provedena zcela bez znalosti historického pozadí. Obecnímu zastupitelstvu, které o změně rozhodlo, nebyla patrně známa původní motivace jména *Vlastislav*, jež bylo pro pozdější *Táborskou* neoficiálně užíváno, ani skutečnost, že v minulosti toto jméno z relevantních důvodů nebylo oficiálně schváleno. Oikonymum *Vlastislav*, zavedené zcela neústrojně, se tak vymyká regionálnímu toponymickému systému nových českých jmen zavedených po roce 1945.

PRAMENY A LITERATURA

BOHÁČ, P. (2009): Problémy standardizace geografických jmen. In: M. Harvalík – E. Minářová – J. M. Tušková (eds.), *Teoretické a komunikační aspekty proprií*. Brno: Masarykova univerzita, s. 179–185.

Boršice. Oficiální stránky obce. Historie [online]. <http://www.borsice.cz/o-obci/historie/> cit. 2018-05-20.

BURDOVÁ, P. (1972): Změny názvů obcí a osad v západních Čechách po roce 1945. II. část – bývalý Karlovarský kraj. In: *Minulostí západočeského kraje 9*. Plzeň, s. 199–220.

DAVID, J. (2011): *Smrdov, Brežněves a Rychlonožkova ulice. Kapitoly z moderní české toponymie*. Praha: Academia.

DAVID, P. – SOUKUP, V. (2010): *Velká turistická encyklopedie. Karlovarský kraj*. Praha: Euromedia Group.

HOSÁK, L. – ŠRÁMEK, R. (1980): *Místní jména na Moravě a ve Slezsku II*. Praha: Academia.

CHYTIL, A. (1930): *Chytilův Místopis Československé republiky*. Praha: A. Chytil.

KOBLASA, P. (2008): Výtah ze sčítání lidu pro Pejdlovu Rosičku. *Neuhaus. Časopis o historii a kultuře Jindřichohradecka* [online]. <http://www.neuhaus.cz/clanky/vytah_ze_scitani_lidu_pro_pejdlovu_rosicku.htm> cit. 2018-05-20.

KOTYŠKA, V. (1895): *Úplný místopisný slovník království Českého*. Praha: Bursík & Kohout.

MATÚŠOVÁ, J. (2015): *Německá vlastní jména v češtině*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny.

Nařízení vlády č. 71/2003 Sb. [online]. Nařízení vlády o stanovení povrchových vod vhodných pro život a reprodukci původních druhů ryb a dalších vodních živočichů a o zjišťování a hodnocení stavu jakosti těchto vod. <http://www.zakony.cz/zakony/2003/51/

zakon-071-2003-Sb-narizeni-vlady-o-stanoveni-povrchovych-vod-vhodnych-pro-zivot-a-reprodukci-puvodnich-druhu-ryb-a-dal-SB2003071> cit. 2017-12-01.

Obec Pohleď. Oficiální web. Historie obce Pohleď [online]. <http://www.pohled-ves.cz/historie-obce-pohled/d-1016> cit. 2018-05-20.

Pravidla českého pravopisu (2011). Školní vydání včetně dodatku. 2. vyd., Praha: Academia 2011.

PROFOUS, A. (1949): *Místní jména v Čechách, jejich vznik, původní význam a změny II*. Praha: Nakladatelství ČSAV.

PROFOUS, A. – SVOBODA, J. (1957): *Místní jména v Čechách, jejich vznik, původní význam a změny IV*. Praha: Nakladatelství ČSAV.

Přehledy změn v územní organizaci, v názvech obcí a jejich částí [online]. <http://www.mvcr.cz/clanek/prehledy-zmen-v-uzemni-organizaci-v-nazvech-obci-a-jejich-casti.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d> cit. 2018-05-20.

RÁJKOVÁ, J. (2005): *Jednotné zemědělské družstvo Vlastislav Táborská. Inventář 1950–1960. Cheb: Státní okresní archiv v Chebu [online]*. <www.inventare.cz/pdf/soap-ch/soap-ch_ap1394_00668_jzd-vlastislav-taborska.pdf> cit. 2017-12-01.

Retrospektivní lexikon obcí ČSSR 1850–1970 (1978). Díl II. Abecední přehled obcí a částí obcí v letech 1850–1970. Svazek 1. Česká socialistická republika. Praha: Federální statistický úřad.

Staré Město. Oficiální stránky. Z historie města [online]. <http://www.staremesto.uh.cz/historie/> cit. 2018-05-20.

ŠTĚPÁN, P. (2014): *Solopisky*, *Bezdědický kluček*, *Pode Zděmi*, *Rooseweltova*. Ke standardizovaným podobám českých toponym. In: E. Minářová – D. Sochorová – J. Zítková (eds.), *Vlastní jména v textech a kontextech*. Brno: Masarykova univerzita, s. 115–121.

Územně identifikační registr základních sídelních jednotek (1996–2013). Změny v letech 1996–2013a [online]. <https://www.czso.cz/csu/rso/uir_zsj> cit. 2018-05-20.

VŠETEČKA, M. (2016): Bude Táborská Táborskou? *Listy Ašska*, 7. 9. 2016, s. 1 a 3.

Zákon o obcích, 128/2000 Sb. [online]. <http://zakony.centrum.cz/zakon-o-obcich/> cit. 2018-05-20.

Zeměpisný lexikon ČR. Obce a sídla (1991). A–M. Praha: Academia.

Pavel Štěpán
stepan@ujc.cas.cz
Ústav pro jazyk český AV ČR, v. v. i.
Letenská 4
118 51 Praha 1